

MOGELIJKE GENDEREFFECTEN

WMO 2015

Auteur: Tineke van der Kraan, FNV Vrouw

De WMO vanaf 2015

Vanaf 1 januari 2015 wordt de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van kracht. Deze wet vervangt de huidige WMO en maakt gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking, chronische, psychische of psychosociale problemen. Van gemeenten wordt verwacht dat zij maatwerk bieden in de ondersteuning van mensen met een beperking voor hun participatie in de samenleving en om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Voor mensen met psychische of psychosociale problemen of voor mensen die, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, de thuissituatie hebben verlaten, voorzien gemeenten in de behoefte aan beschermd wonen en opvang.

Gemeenten moeten in hun beleidsplan vastleggen op welke wijze en op basis van welke criteria een cliënt voor een maatwerkvoorziening in aanmerking komt en hoe inwoners worden betrokken bij de uitvoering van hun beleid, zodat duidelijk is welke maatschappelijke ondersteuning zij van hun gemeente kunnen verwachten. Gemeenten werken binnen de nieuwe WMO actief samen met de zorgverzekeraars bij het organiseren van de zorg en ondersteuning.

Met de inwerkingtreding van de nieuwe WMO wordt een aantal taken uit de huidige AWBZ overgeheveld naar de gemeenten. Gemeenten en cliënt gaan gezamenlijk de ondersteuningsbehoefte en oplossingen bespreken. De eigen mogelijkheden en behoeftes van de cliënt zijn hierbij het uitgangspunt. Indien de burger het niet zelf of niet binnen de sociale omgeving kan oplossen, ontvangt hij een maatwerkvoorziening van de gemeente.

De WMO 2015 stelt hulp door kinderen, vrienden of buren niet verplicht. Ze zijn dus nooit verplicht om te helpen. Gemeenten mogen wel onderzoeken of het sociale netwerk de cliënt kan helpen.

In de nieuwe WMO blijft de mogelijkheid bestaan voor mensen met een maatwerkvoorziening om de ondersteuning met een persoonsgebonden budget zelf in te kopen.

De Eerste Kamer heeft op 8 juli 2014 de wet met nipte meerderheid aangenomen (37 tegen 36). Tijdens het plenaire debat werden door diverse woordvoerders zorgen geuit over de snelheid en omvang van de transitie en de (beperkte) financiële middelen voor gemeenten.

Verwachte effecten

Aan de overheveling van taken naar de gemeenten is een forse bezuiniging van 3 miljard euro gekoppeld, 25% op extramurale begeleiding en 40% op hulp bij het huishouden. Door beter aan te sluiten op de vraag naar ondersteuning wordt er volgens het Kabinet automatisch bezuinigd. ActiZ, organisatie van zorgondernemers, is van mening dat de bezuinigingsdoelstellingen niet via tariefskortingen binnen de oude wettelijke kaders gerealiseerd kunnen worden. Men vindt dat met dergelijke kortingen zorgaanbieders niet eenzelfde hoeveelheid zorg van goede kwaliteit kunnen blijven leveren. Ook wijzen zij op onvermijdelijke ontslagprocedures en daar zijn zorgaanbieders inderdaad al volop mee bezig. De ene na de andere zorgorganisatie kondigt massaontslag aan. De FNV maakt zich grote zorgen, omdat veel zorgmedewerkers hun baan verliezen. Staatssecretaris Van Rijn betoogde op 7 juli tijdens het debat in de Eerste Kamer dat de werkgelegenheid in 2015 weliswaar afneemt, maar dat het in de jaren daarna weer licht toeneemt. Bovendien zijn er extra middelen vrijgemaakt voor de huishoudelijke hulp, zodat hier ca. 10.000 banen kunnen worden gered.

Verwachte gendereffecten

Zorgvragers

Omdat vrouwen ouder worden dan mannen zullen meer vrouwen van de WMO gebruik moeten maken. Krijgen vrouwen door de bezuinigingen en de verwachting dat er minder hulp geboden wordt, de ondersteuning en zorg die ze nodig hebben?

Werkgelegenheid en economische onafhankelijkheid

Breed gedragen is de verwachting dat door de bezuinigingen er minder betaalde hulp gegeven kan worden met als effect dat huidige werknemers in de zorg hun baan verliezen of een slechter contract krijgen. Dit heeft consequenties voor de economische zelfstandigheid van vrouwen.

Mantelzorgers

Omdat men in 1^e instantie hulp in eigen kring moet zoeken voordat professionele zorg wordt toegekend, zal er nog meer dan nu op de mantelzorg worden teruggevallen. Veel vrouwen verlenen mantelzorg voor ouders, burens en familie. (Mannen zijn in 1 categorie oververtegenwoordigd, dat is in de zorg voor hun (oudere) partner. Logisch want mannen worden minder oud, de vrouwen overleven hen en hoeven dan niet meer voor hun partner te zorgen). Echter mantelzorgers zijn nu al vaak overbelast en hebben naast hun mantelzorgtaken ook hun werk en eigen gezin.

Statement voor de tafelgesprekken

LOM, NVR en FNV maken zich zorgen over de bovengenoemde dilemma's.

Wat kunnen gemeenten en vrouwenorganisaties doen om er voor te zorgen dat:

- a. Vrouwen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben;
- b. Bezuinigingen in de zorg de economische zelfstandigheid van vrouwen niet in de weg staan;
- c. Mantelzorgers niet (nog meer) overbelast worden?

En wat is hierbij de rol van de Tweede Kamer. Hoe worden de ontwikkelingen t.a.v. bovenstaande punten gevolgd en wanneer grijpt men in?

Meer informatie:

<http://www.ouderenjournaal.nl/home/2014/08/11/tien-hardnekkige-misverstanden-wmo-2015/>

https://www.eerstekamer.nl/nieuws/20140708/wet_maatschappelijke_ondersteuning

Discussiepaper Prinsesjesdag 8 september 2014, Nieuwspoor, Den Haag